תמיד

תלמוד בבלי

תלמוד בבלי (ויקיטקסט), ברישיון CC BY-SA.
geulaquiz.com

דף כה עמוד ב

מתני׳ בשלשה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש בית אבטינס בית הניצוץ בית המוקד בבית אבטינס ובבית הניצוץ היו עליות הרובים שומרים שם

בית המוקד כיפה ובית הגדול היה מוקף רובדין של אבן זקני בית אב ישנים שם ומפתחות העזרה בידם

פרחי כהונה איש כסותו בארץ לא היו ישנים בבגדי קדש אלא היו פושטין ומניחין אותן תחת ראשיהם ומתכסין בכסות עצמן אירע קרי לאחד מהן יוצא והולך לו

דף כו עמוד א

במסיבה ההולכת לו תחת הבירה ונרות דולקין מכאן ומכאן עד שהוא מגיע לבית הטבילה ומדורה היתה שם ובית הכסא של כבוד זה היה כבודו מצאו נעול יודע שיש שם אדם פתוח בידוע שאין שם אדם

ירד וטבל עלה ונסתפג ונתחמם כנגד המדורה בא וישב לו אצל אחיו הכהנים עד שהיו שערים נפתחים יוצא והולך לו

מי שהוא רוצה לתרום את המזבח משכים וטובל עד שלא יבא הממונה וכי באיזה שעה בא הממונה לא כל העתים שוות פעמים שהוא בא מקרות הגבר או סמוך לו מלפניו או מאחריו

הממונה בא ודפק עליהן והן פתחו לו אמר להן מי שטבל יבא ויפיס הפיסו מי שזכה זכה בו:

גמ׳ מנא ה״מ אמר אביי דאמר קרא (במדבר ג, לח) והחונים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה משה ואהרן ובניו שומרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל

אמרי אין שימור בעלמא אשכחן דבעי כהנים ולוים שימור מיהו מתניתין קתני בשלשה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש והלוים בעשרים וא׳ מקום ואילו קרא כהנים ולוים בהדי הדדי כתיב

אמרי הכי קאמר והחונים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה משה והדר אהרן ובניו שומרי משמרת המקדש אהרן בחד מקום ובניו בשני מקומות

ממאי מדכתיב והחונים וכתיב שומרים חונים לחוד ושומרים לחוד

אימא כולהו בחד מקום לחודיה לא ס״ד מה משה בחד מקום לחודיה אף אהרן ובניו בחד מקום לחודיה

רב אשי אמר מסיפיה דקרא (במדבר ג, לח) שומרים משמרת למשמרת:

דף כו עמוד ב

בית אבטינס ובית הניצוץ: איבעיא להו עליות ממש הוו או דלמא דהוו גביהי מגבה כעליות

תא שמע דתנן שבצפון שער הניצוץ כמין אכסדרא היה ועלייה בנוי על גבה שהכהנים שומרים מלמעלה והלוים מלמטה ופתח היה לו לחול

מנא הני מילי דתנו רבנן (במדבר יח, ב) וילוו עליך וישרתוך בעבודתך הכתוב מדבר

אתה אומר בעבודתך הכתוב מדבר או אינו אלא בעבודתם כשהוא אומר (במדבר יח ד) ונלוו עליך ושמרו לכל כליו ולכל עבודתו הרי בעבודתם אמור הא מה אני מקיים וילוו עליך וישרתוך בעבודתך הכתוב מדבר הא כיצד כהנים שומרים מלמעלה ולוים מלמטה

בית המוקד כיפה ובית גדול היה

וחד שומר הוא דהוה בבית המוקד ורמינהי שני שערים היו בבית המוקד אחד פתוח לחיל ואחד פתוח לעזרה א״ר יהודה בזה שנכנסין לעזרה פשפש קטן היה לו שבו נכנסין לבלוש העזרה אמר אביי כיון דגבי הדדי הוו קיימי סגי להו בחד שומר דוי להכא ודוי להכא

מוקף רובדין של אבן רובדין מאי ניהו גזרתא דאצטבתא דסלקי בהו לאצטבתא ומי הוו מיפלגי אבנים והכתיב (מלכים א׳ ו ז) והבית בהבנותו אבן שלמה וגו׳

אמר אביי דמתקני ומייתי מעיקרא אבני זוטרתא ואבני רברבתא כדכתיב אבני עשר אמות ואבני שמונה אמות:

זקני בית אב ישנים שם: ואמאי לעיילי מטות אמר אביי לאו אורח ארעא לעיולי מטות לבית המקדש:

פרחי כהונה איש כסותו בארץ: אמאי התם קרי להו רובים הכא קרי להו

דף כז עמוד א

פרחי כהונה אמרי אין התם דלא מטו למעבד עבודה קרי להו רובים הכא דמטו להו למעבד עבודה קרי להו פרחי

תנן התם בשלשה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש בבית אבטינס ובבית הניצוץ ובבית המוקד

והלוים בכ״א מקומות ה׳ על ה׳ שערי הר הבית ד׳ על ד׳ פנותיו מבפנים ה׳ על ה׳ שערי עזרה וד׳ על ד׳ פנותיו מבחוץ אחד בלשכת הקרבן ואחד בלשכת הפרוכת ואחד אחורי בית הכפורת

מנה״מ אמר רב יהודה מסורא ואמרי לה במתניתא תנא דכתיב (דברי הימים א כו, יז) למזרח הלוים ששה לצפונה לוים ארבעה לנגבה לוים ארבעה ולאסופים שנים שנים לפרבר למערב ארבעה למסלה שנים לפרבר

אמרי הני כ״ד הוו אמר אביי ה״ק לאסופים שנים (ב׳)

אכתי עשרין ותרי הוו היאך דפרבר חד הוה ואחרינא בצוותא הוא דאזיל ויתיב גביה משום דקאי אבראי

מאי לפרבר אמר רבה בר רב שילא כמ״ד כלפי בר

ואב״א לעולם כ״ד כדכתיב תלתא מינייהו דכהנים ועשרין וחד דלוים

והא הכא לוים הוא דכתיב כר׳ יהושע בן לוי דאמר ריב״ל בכ״ד מקומות נקראו כהנים לוים וזה אחד מהן (יחזקאל מד, טו) והכהנים הלוים בני צדוק:

חמשה על חמשה שערי הר הבית וארבעה על ארבעה פנותיו מתוכו ה׳ על ה׳ שערי עזרה וארבעה על ארבעה פנותיו מבחוץ מאי שנא הר הבית דעבדינן מתוכו ומאי שנא עזרה דעבדינן מבחוץ

אמרי הר הבית דאי תמה ובעי מיתב יתיב אמרינן מתוכו עזרה דאי תמה ובעי למיתב לא מצי יתיב דאמר מר אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד אמרינן מבחוץ

אמר מר ה׳ על ה׳ שערי עזרה וה׳ שערים הוא דהוי בעזרה ורמינהי ז׳ שערים היו בעזרה ג׳ בצפון וג׳ בדרום ואחד במזרח

אמר אביי תרי מינייהו לא צריכי שימור רבא אמר תנאי היא דתניא אין פוחתין מי״ג גזברין ומז׳ אמרכלין ר׳ נתן אומר אין פוחתין מי״ג גזברין כנגד י״ג שערים דל חמשה דהר הבית פשו להו תמניא דעזרה אלמא איכא תנא דאמר תמניא הוו ואיכא תנא דאמר שבעה ואיכא תנא דאמר חמשה הוו:

לא היו ישנים בבגדי קדש כו׳: שינה הוא דלא אבל הילוך מהלכים שמעת מינה בגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן

אמרי הוא הדין דאפילו הילוך נמי לא והא דקתני לא היו ישנים משום דבעי למיתנא סיפא אלא פושטין ומקפלין ומניחין אותן תחת ראשיהן קתני רישא נמי לא היו ישנים

והא גופה קא קשיא ומניחין אותן תחת ראשיהן ש״מ בגדי כהונה ניתנו ליהנות בהם אימא נגד ראשיהם

אמר רב פפא שמע מינה תפילין מן הצד שריין ולא חיישינן דלמא מיגנדר ונפיל עלייהו

ה״נ מסתברא דכנגד ראשיהן דאי אמרת תחת ראשיהן נהי דניתנו ליהנות בהן תיפוק ליה משום איסורא דכלאים

דף כז עמוד ב

הניחא למ״ד אבנטו של כ״ג לא זהו אבנטו של כהן הדיוט אלא למ״ד אבנטו של כהן הדיוט זהו אבנטו של כ״ג מאי איכא למימר

וכי תימא כלאים בעליה ולבישה הוא דאסור אבל מימך תותיה שפיר דמי והתניא (ויקרא יט, יט) לא יעלה עליך אבל אתה מציעו תחתיך אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שמא תיכרך נימא אחת על בשרו

וכי תימא דמפסיק מידי והאמר ר״ש א״ר יהושע בן לוי א״ר יוסי בן שאול משום קהלא קדישא שבירושלים אפילו עשר מצעות זו על גב זו וכלאים תחתיהן אסור לישן עליהן אלא ש״מ נגד ראשיהן

ואי בעית אימא באותן שאין בהן כלאים רב אשי אמר בגדי כהונה קשין הן דאמר רב הונא בריה דרב יהושע הא נמטא גמדא דנרש שריא

ת״ש בגדי כהונה היוצא בהן למדינה אסור במקדש בין בשעת עבודה ובין שלא בשעת עבודה מותר מפני שבגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן ש״מ

ובמדינה לא והתניא בכ״א בו יום הר גריזים דלא למיספד כדאיתא ביומא פרק בא לו כ״ג קרוב וכו׳

עד איבעית אימא ראויין הן לבגדי כהונה

ואי בעית אימא (תהלים קיט, קכו) עת לעשות לה׳ הפרו תורתך:

אירע קרי באחד מהן [וכו׳]:

מסייע ליה לר׳ יוחנן דאמר מחילות לא נתקדשו ובעל קרי משתלח חוץ לשני מחנות:

והנרות דולקין מכאן ומכאן כו׳: רב ספרא הוה יתיב בבית הכסא אתא ר׳ אבא נחר ליה א״ל ליעול מר

בתר דנפיק א״ל ר׳ אבא ע״כ לא סליקת לשעיר גמרת מילי דשעיר לאו הכי תנן מצאו נעול בידוע שיש שם אדם למימרא דלא מיבעי ליה למיעל

ורב ספרא סבר דלמא מסוכן הוא כדתני׳ רשב״ג אומר עמוד החוזר מביא את האדם לידי הדרוקן סילון החוזר מביא את האדם לידי ירקון

א״ל רב לחייא בריה וכן א״ל רב הונא לרבה בריה חשיך תקין נפשך וקדים תקין נפשך כי היכי דלא תרחק תוב וגלי כסי וקום

שטוף ושתי [שטוף] ואחית וכשאתה שותה מים שפוך מהן ואח״כ תן לתלמידך

כדתניא לא ישתה אדם מים ויתן לתלמידו אלא אם כן שפך מהן ומעשה באחד ששתה מים ולא שפך מהן ונתן לתלמידו ואותו תלמיד איסטניס היה ולא רצה לשתות ומת בצמא באותה שעה אמרו לא ישתה אדם מים ויתן לתלמידו אא״כ שפך מהן רב אשי אמר הילכך האי תלמידא דשפיך קמי רביה לית ביה משום אפקירותא

כל מילי לא תיפלוט באפי רבך בר מקרא ודייסא דכפתילה של אבר דמו

תנן התם איש הר הבית היה מחזר על כל משמר ומשמר ואבוקות דולקות לפניו וכל משמר שאינו עומד וא״ל איש הר הבית

דף כח עמוד א

שלום עליך ניכר שהוא ישן חובטו במקלו ורשות היתה לו לשרוף את כסותו והם אומרים מה קול בעזרה קול בן לוי לוקה ובגדיו נשרפין שישן לו על משמר ר׳ אליעזר בן יעקב אומר פעם אחת מצאו את אחי אמי ישן ושרפו את כסותו

א״ר חייא בר אבא כי מטי רבי יוחנן בהא מתניתא אמר הכי אשריהם לראשונים שאפילו על אונס שינה עושין דין שלא על אונס שינה על אחת כמה וכמה

תניא רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם יאהב את התוכחות שכל זמן שתוכחות בעולם נחת רוח באה לעולם טובה וברכה באין לעולם ורעה מסתלקת מן העולם שנאמר (משלי כד, כה) ולמוכיחים ינעם ועליהם תבא ברכת טוב ויש אומרים יחזיק באמונה יתירה שנאמר (תהלים קא, ו)

עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי וגו׳

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר ר׳ יונתן כל המוכיח את חבירו לשם שמים זוכה לחלקו של הקדוש ברוך הוא שנאמר (משלי כח, כג) מוכיח אדם אחרי ולא עוד אלא שמושכין עליו חוט של חסד שנאמר (משלי כח, כג) חן ימצא ממחליק לשון:

מצאו נעול יודע וכו׳ מי שהוא רוצה לתרום את המזבח [וכו׳]: הא גופא קשיא אמרת מי שהוא רוצה לתרום את המזבח משכים וטובל עד שלא יבא הממונה אלמא לאו בפייס תליא מילתא והדר תני יבא ויפייס אלמא בפייס תליא מילתא

אמר אביי לא קשיא כאן קודם תקנה כאן לאחר תקנה

דתנן בראשונה כל מי שרוצה לתרום את המזבח תורם בזמן שהן מרובין רצין ועולין בכבש כל הקודם את חבירו בתוך ארבע אמות זכה היו שנים שוין הממונה אומר להם הצביעו

ומה הן מוציאין אחת או שתים ואין מוציאין גודל במקדש

מעשה ב׳ היו שוין רצין עולין בכבש ודחף אחד מהם את חבירו ונשברה רגלו וכשראו בית דין שהיו באים לידי סכנה התקינו שלא יהו תורמין את המזבח אלא בפייס

רבא אמר אידי ואידי לאחר תקנה והכי קתני מי שהוא רוצה לבא ולפייס משכים וטובל עד שלא יבא הממונה:

מתני׳ נטל את המפתח ופתח את הפשפש ונכנס מבית המוקד לעזרה ונכנסו הכהנים אחריו ושתי אבוקות של אור בידם

נחלקו לשתי כיתות אלו מהלכין באכסדרה דרך מזרח ואלו מהלכין באכסדרה דרך מערב היו בודקין והולכים עד שמגיעים למקום עושה חביתים הגיעו אלו ואלו אמרו שלום הכל שלום העמידו עושה חביתים לעשות חביתים

מי שזכה לתרום את המזבח הוא יתרום והם אומרים הוי זהיר שלא תגע בכלי עד שתקדש ידיך ורגליך מן הכיור והרי המחתה נתונה במקצוע בין הכבש למזבח במערבו של כבש

אין אדם נכנס עמו ולא נר בידו אלא מהלך לאור המערכה לא היו רואין אותו

דף כח עמוד ב

ולא היו שומעין את קולו עד שהיו שומעין קול העץ שעשה בן קטין מוכני לכיור והן אומרים הגיע עת קידש ידיו ורגליו מן הכיור נטל מחתת הכסף ועלה לראש המזבח

פינה את הגחלים הילך חותה את המאוכלות הפנימיות ירד הגיע לרצפה הפך פניו לצפון הולך במזרחו של כבש כעשר אמות צבר את הגחלים על גבי הרצפה רחוק מן הכבש שלשה טפחים מקום שנותנים מוראת העוף ודישון מזבח הפנימי ודישון המנורה:

גמ׳ ומי הוו אכסדראות בעזרה והא תניא רבי אליעזר בן יעקב אומר מנין שאין עושין אכסדראות בעזרה ת״ל (דברים טז, כא) לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה׳ אלהיך

הכי קאמר לא תטע לך אשרה לא תטע לך כל עץ אצל מזבח ה׳ אלהיך אמר רב חסדא באכסדראות של בנין:

היו בודקין והולכין כו׳: למימרא דחביתין הוו קדימי

והתניא מנין שאין דבר קודם לתמיד של שחר ת״ל (ויקרא ו, ה) וערך עליה העולה ואמר רבה העולה עולה ראשונה א״ר יהודה להחם חמין לרביכה:

הדרן עלך בשלשה מקומות

מתני׳ **ראוהו** אחיו שירד והם רצים ובאים מהרו וקדשו ידיהם ורגליהם מן הכיור נטלו את המגרפות ואת הצינורות ועלו לראש המזבח

האברים והפדרים שלא נתעכלו מבערב סולקין אותן על צדי המזבח אם אין צדדים מחזיקין סודרים אותם בסובב על הכבש

החלו מעלין באפר על גב תפוח תפוח היה באמצע המזבח פעמים שהיו עליו כשלש מאות כור וברגלים לא היו מדשנין אותו מפני שהוא נוי למזבח ומימיו

דף כט עמוד א

לא נתעצל הכהן מלהוציא את הדשן

החלו מעלין בגזירין לסדר את המערכה וכי כל העצים כשרין למערכה הן כל העצים כשרין למערכה חוץ משל גפן ושל זית אבל באלו היו רגילין במרביות של תאנה של אגוז ושל עץ שמן

סידר את המערכה גדולה מזרחה וחזיתה מזרחה וראשי גזירין הפנימים היו נוגעין בתפוח וריוח היה בין הגזירים שהיו מציתים את האליתא משם

בררו משם עצי תאנה יפים סידר את המערכה שניה לקטורת כנגד מערבית דרומית משוך מן הקרן כלפי צפון ארבע אמות

בעומד חמש סאין גחלים ובשבת בעומד שמונה סאין גחלים ששם היו נותנים שני בזיכי לבונה של לחם הפנים האברים והפדרים שלא (היו) נתעכלו מבערב מחזירין אותן למערכה והציתו שתי מערכות באש ירדו ובאו להם ללשכת הגזית:

גמ׳ אמר רבא גוזמא השקו את התמיד בכוס של זהב אמר רבא גוזמא

אמר רבי אמי דברה תורה לשון הבאי דברו נביאים לשון הבאי דברו חכמים לשון הבאי

דברה תורה לשון הבאי דכתיב (דברים א, כח) ערים גדולות ובצורות בשמים בשמים ס״ד אלא גוזמא

דברו חכמים לשון הבאי הא דאמרן תפוח והשקו את התמיד בכוס של זהב

דברו נביאים לשון הבאי דכתיב (מלכים א א מ) (וכל עם הארץ) מחללים בחלילים וגו׳ ותבקע הארץ לקולם

אמר רבי ינאי בר נחמני אמר שמואל בשלשה מקומות דברו חכמים בלשון הבאי ואלו הן תפוח גפן ופרכת

לאפוקי מדרבא דתנן השקו את התמיד בכוס של זהב ואמר רבא גוזמא קא משמע לן הני אין התם לא אין עניות במקום עשירות

תפוח הא דאמרן גפן דתניא גפן זהב היתה עומדת על פתח ההיכל ומודלה על גבי כלונסות וכל מי שמתנדב עלה

דף כט עמוד ב

או גרגיר או אשכול מביא ותולה בה אמר ר׳ אלעזר ברבי צדוק מעשה היה ונמנו עליה שלש מאות כהנים לפנותה

פרוכת דתנן רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי שמעון הסגן פרוכת עביה טפח על שבעים ושנים נימין נארגת ועל כל נימה ונימה עשרים וארבעה חוטין

ארכה ארבעים אמה ורחבה עשרים אמה ומשמונים ושתים ריבוא נעשית ושתים עושין בכל שנה ושנה ושלש מאות כהנים מטבילין אותה:

החלו מעלין בגזירין לסדר את המערכה [וכו׳] חוץ משל זית ומשל גפן [וכו׳]: הני מ״ט רב פפא אמר משום דקטרי רב אחא בר יעקב אמר משום ישוב דארץ ישראל

מיתיבי (ויקרא א, ח) על העצים אשר על האש עצים הנתוכים להיות אש ומאי ניהו דוקרי שפוד דלא קטרי ואזלי מקטר מתוכו

וכי כל העצים כשרים למערכה הן כל העצים כשרים חוץ מן זית וגפן אבל באלו היו רגילין במרביות של תאנה ושל אגוז ושל עץ שמן רבי אליעזר מוסיף אף של מייש ושל אלון ושל דקל ושל חרוב ושל שקמה

בשלמא למאן דאמר משום דקטרי בהא קמיפלגי דמר סבר אף על גב דלא קטרי מגואי כיון דקטרי מבראי לא מייתינן ומר סבר כיון דלא קטרי מגואי אע״ג דמבראי קטרי מייתינן

אלא למאן דאמר משום ישוב דארץ ישראל דקל מי לית ביה משום ישוב דארץ ישראל

אמר לך וליטעמיך תאנה לית בה משום ישוב דארץ ישראל אלא מאי אית לך למימר בתאנה דלא עבידא פירא דקל נמי בדלא עביד פירא

ומי איכא תאנה דלא עבדא פירא אין כדרחבה דאמר רחבה מייתי תאיני חיורתא

דף ל עמוד א

ושייפי להו בחבלא דצבתא דסריך עליה בזרא וקברי היכא דמסיק ימא שירטון קורה עבדא פירי לא עבדא ותלת בריכי מינייהו לא מחזקה להו גמלא:

סידר את המערכה גדולה וכו׳: מאי טעמא רב הונא ורב חסדא חד אמר כדי שתהא הרוח מנשבת בה וחד אמר כדי שיהו מציתין את האליתא משם

מיתיבי ריוח היה בהן בין הגזירין שהיו מציתין את האליתא משם אמר לך מקומות מקומות עבדי:

הדרן עלך ראוהו אחיו

מתני׳ **אמר** להן הממונה בואו והפיסו מי השוחט ומי הזורק מי מדשן מזבח הפנימי מי מדשן את המנורה מי מעלה אברים לכבש

הראש והרגל של ימין ושתי הידים העוקץ והרגל של שמאל החזה והגרה ושתי דפנות הקרביים והסולת והחביתין והיין

הפיסו זכה מי שזכה

אמר להן צאו וראו אם הגיע זמן שחיטה אם הגיע הרואה אומר ברקאי מתיא בן שמואל אומר האיר פני כל המזרח עד שהוא בחברון והוא אומר הן

אמר להן צאו והביאו (לי והוציאו) טלה מלשכת הטלאים והרי לשכת הטלאים נתונה במקצוע צפונית מערבית ארבע לשכות היו שם אחת לשכת הטלאים ואחת לשכת החותמות ואחת לשכת בית המוקד ואחת לשכה שעושין בה לחם הפנים

נכנסו ללשכת הכלים הוציאו משם תשעים ושלשה כלי כסף וכלי זהב השקו את התמיד בכוס

דף ל עמוד ב

של זהב אע״פ שהוא מבוקר מבערב מבקרין אותו לאור אבוקות

מי שזכה בדישון מזבח הפנימי ובדישון המנורה היו מקדימין וד׳ כלים בידם הטני והכוז ושני מפתחות הטני דומה לתרקב של זהב מחזיק קביים וחצי והכוז דומה לקיתון גדול של זהב ושתי מפתחות אחד שהיא יורד באמת השחי ואחד שהוא פותח כיון

בא לו לפשפש הצפוני שני פשפשין היו לו לשער הגדול אחת בצפון ואחת בדרום שבדרום לא נכנס בו אדם עליו הוא מפורש ע״י יחזקאל שנאמר (יחזקאל מד, ב) ויאמר אלי ה׳ השער הזה סגור יהיה לא יפתח ואיש אל יבא בו כי ה׳ אלהי ישראל בא בו והיה סגור

נטל את המפתח ופתח את הפשפש ונכנס להתא ומהתא להיכל עד שמגיע לשער הגדול הגיע לשער הגדול העביר את הנגר ואת הפותחות ופתחו לא היה שוחט השוחט עד ששומע שער גדול שנפתח

מיריחו היו שומעין קול שער גדול שנפתח מיריחו היו שומעין קול מגריפה מיריחו היו שומעין קול השיר מיריחו היו שומעין קול בן ארזה מקיש בצלצל מיריחו היו שומעין קול החליל

מיריחו היו שומעין קול גביני כרוז מיריחו היו שומעין קול העץ שעשה בן קטין מוכני לכיור מיריחו היו שומעין קול השיר מיריחו היה שומע קול השופר וי״א אף קולו של כ״ג בשעה שהוא מזכיר את השם ביה״כ

מיריחו היו מריחין ריח פיטום הקטורת א״ר אלעזר בן דגלאי עזים היו לאבא בערי המכוור והיו מתעטשות מריח פיטום הקטורת

מי שזכה בתמיד משכו והולך בבית המטבחיים ומי שזכו באברים הולכין עמו בית המטבחיים היה לצפונו של מזבח ועליו ח׳ עמודים ננסים ורבעים של ארז על גביהן ואנקלאות של ברזל היו קבועין בהן וג׳ סדרים לכל אחד ואחד שבהן תולין ומפשיטין על שולחנות של שיש שבין העמודים

מי שזכה בדישון מזבח הפנימי נכנס ונטל את הטני והניחו לפניו והיה חופן ונותן לתוכו ובאחרונה כיבד את השאר לתוכו והניחו ויצא

מי שזכה בדישון המנורה נכנס ומצא ב׳ נרות מזרחית מערבית דולקין מדשן את השאר ומניח את אלו דולקין במקומן מצאן שכבו מדשנן ומדליקן מן הדולקין ואח״כ מדשן את השאר

ואבן היתה לפני המנורה ובה ג׳ מעלות שעליה כהן עומד ומטיב את הנרות ומניח את הכוז על מעלה שניה ויצא:

הדרן עלך אמר להם הממונה

מתני׳ לא היו כופתין את הטלה אלא מעקידין אותו מי שזכו באברים אוחזין בו וכך היה עקידתו ראשו לדרום ופניו למערב והשוחט עומד במזרח ופניו למערב

של שחר היה נשחט על קרן צפונית מערבית על טבעת שניה של בין הערבים היה נשחט על קרן מזרחית צפונית על טבעת שנייה

שחט השוחט וקבל המקבל בא לו לקרן מזרחית צפונית ונותן מזרחה צפונה מערבית דרומית ונותן מערבה דרומה שירי הדם היה שופך אל יסוד דרומית

דף לא עמוד א

לא היה שובר בו את הרגל אלא נוקבו מתוך ערקובו ותולה בו

היה מפשיט ויורד עד שמגיע לחזה חתך את הראש ונתנו למי שזכה בו חתך את הכרעים ונתנן למי שזכה בהן מרק את ההפשט קרע את הלב והוציא את דמו

חתך את הידים ונתנן למי שזכה בהן עלה לרגל הימנית חתכה ונתנה למי שזכה בה וב׳ ביצים עמה קרעו ונמצא כולו גלוי לפניו

נטל את הפדר ונתנו על בית שחיטת הראש מלמעלה נטל את הקרביים ונתנן למי שזכה בהן להדיחן והכרס מדיחין אותה בבית המדיחין ומדיחין אותה כל צרכה והקרביים מדיחין אותן שלש פעמים במעוטן על שולחנות של שיש שבין העמודים

נטל את הסכין והפריש את הריאה מן הכבד ואצבע הכבד מן הכבד ולא היה מזיזה ממקומה נוקב את החזה ונתנה למי שזכה בה

עלה לדופן הימנית היה חותך ויורד עד השדרה ולא היה נוגע בשדרה עד שמגיע לבין ב׳ צלעות דקות חתכה ונתנה למי שזכה בה והכבד תלויה בה

בא לו לגרה הניח בה שתי צלעות מכאן וב׳ צלעות מכאן חתכה ונתנה למי שזכה בה הקנה והלב והריאה תלוים בה

בא לו לדופן השמאלית הניח בה שתי צלעות דקות מלמעלן ושתי צלעות דקות מלמטן כך היה מניח בחבירתה נמצא מניח שתים מלמעלן שתים שתים מלמטן

חתכה ונתנה למי שזכה בה והשדרה עמה והטחול תלוי בה והיא היתה גדולה אלא של ימין קורין גדולה שהכבד תלויה בה בא לו לעוקץ חתכו ונתנו למי שזכה בו האליה ואצבע הכבד וב׳ כליות עמו נטל את הרגל השמאלית חתכה ונתנה למי שזכה בה נמצאו כולן עומדים בשורה והאברים בידם

דף לא עמוד ב

הראשון בראש וברגל הראש בימינו וחוטמו כלפי זרועו קרניו בין אצבעותיו בית שחיטתו מלמעלן והפדר נתון עליה הרגל של ימין בשמאלו ובית עורן לחוץ השני בשתי ידים של ימין בימינו ושל שמאל בשמאלו ובית עורן לחוץ

השלישי בעוקץ וברגל העוקץ בימינו והאליה מדולדלת בין אצבעותיו ואצבע הכבד ושתי כליות עמו הרגל של שמאל בשמאלו ובית עורן לחוץ הרביעי בחזה ובגרה החזה בימינו והגרה בשמאלו וצלעותיו בין שני אצבעותיו החמישי בשתי דפנות של ימין בימינו ושל שמאל בשמאלו ובית עורן לחוץ הששי קרבים הנתונים בבזך וכרעים על גביהן מלמעלה

הז׳ בסולת השמיני בחביתים התשיעי ביין הלכו ונתנום מחצי כבש ולמטה במערבו ומלחום וירדו ובאו להן ללשכת הגזית לקרות את שמע:

גמ׳ תנא יד ורגל כעקידת יצחק בן אברהם:

לא היו כופתין את הטלה מאי טעמא רב הונא ורב חסדא חד אמר משום בזיון קדשים וחד אמר משום דמהלך בחוקי העמים

מאי בינייהו איכא בינייהו דכפתיה בשיראי אי נמי בהוצא דדהבא

תנן התם שלש עשרה שולחנות היו במקדש שמונה של שיש בבית המטבחיים שעליהם מדיחין את הקרבים

ב׳ במערבה של כבש אחד של שיש ואחד של כסף על של שיש נותנין את האברים ועל של כסף כלי שרת

ובאולם שנים מבפנים על פתח הבית אחד של כסף ואחד של זהב על של כסף נותנין לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו

שמעלין בקודש ולא מורידין ואחד של זהב בפנים שעליו לחם הפנים תמיד

מכדי אין עניות במקום עשירות אמאי עבדי דשיש ניעבדו דכסף ניעבדו דזהב אמר רב חיננא בשם רבי אסי ורבי אסי בשם רבי שמואל בר רב יצחק מפני שהוא מרתיח:

של שחר היה נשחט על קרן מזרחית צפונית: מנא הני מילי אמר רב חסדא דאמר קרא (במדבר כח, ג) שנים ליום כנגד היום

תניא נמי הכי שנים ליום כנגד היום אתה אומר נגד היום או אינו אלא חובת היום כשהוא אומר (במדבר כח, ד) את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים הרי חובת היום אמור הא מה אני מקיים שנים ליום נגד היום

הא כיצד תמיד של שחר היה נשחט על קרן צפונית מערבית על טבעת שניה ושל בין הערבים היה נשחט על קרן צפונית מזרחית על טבעת שניה:

עשרה דברים שאל אלכסנדרוס מוקדון את זקני הנגב אמר להן

דף לב עמוד א

מן השמים לארץ רחוק או ממזרח למערב אמרו לו ממזרח למערב תדע שהרי חמה במזרח הכל מסתכלין בה חמה במערב הכל מסתכלין בה חמה באמצע רקיע אין הכל מסתכלין בה

וחכמים אומרים זה וזה כאחד שוין שנאמר (תהלים קג, יא) כגבוה שמים על הארץ [וגו׳] כרחוק מזרח ממערב ואי חד מינייהו נפיש נכתוב תרווייהו כי ההוא דנפיש ואלא חמה באמצע רקיע מ״ט אין הכל מסתכלין בה משום דקאי להדיא ולא כסי ליה מידי

אמר להן שמים נבראו תחלה או הארץ אמרו שמים נבראו תחלה שנא׳ (בראשית א, א) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ

אמר להן אור נברא תחלה או חשך אמרו לו מילתא דא אין לה פתר ונימרו ליה חשך נברא תחלה דכתיב (בראשית א, ב) והארץ היתה תהו ובהו וחשך והדר ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור

סברי דילמא אתי לשיולי מה למעלה ומה למטה מה לפנים ומה לאחור

אי הכי שמים נמי לא נימרו ליה מעיקרא סבור אקראי בעלמא הוא דקא שייל כיון דחזו דקהדר שאיל סברי לא נימא ליה דילמא אתי לשיולי מה למעלה מה למטה מה לפנים ומה לאחור

אמר להם אידין מתקרי חכים אמרו ליה איזהו חכם הרואה את הנולד אמר להם אידין מתקרי גבור אמרו לו איזהו גבור הכובש את יצרו אמר להן אידין מתקרי עשיר אמרו ליה איזהו עשיר השמח בחלקו

אמר להן מה יעביד איניש ויחיה אמרו ליה ימית עצמו מה יעביד איניש וימות יחיה את עצמו אמר להן מה יעביד איניש ויתקבל על ברייתא אמרו יסני מלכו ושלטן אמר להו דידי טבא מדידכו ירחם מלכו ושלטן ויעבד טיבו עם בני אינשא

אמר להן בימא יאי למידר או ביבשתא יאי למידר אמרו ליה ביבשתא יאי למידר דהא כל נחותי ימא לא מיתבא דעתיהון עד דסלקין ליבשתא

אמר להן אידין מנכון חכים יתיר אמרו לו כולנא כחדא שווין דהא כל מילתא דאמרת לנא בחד פתרנא לך אמר להן מה דין אתריסתון לקבלי אמרו ליה סטנא נצח

אמר להן הא אנא מקטילנא יתכון בגזירת מלכין אמרו ליה שלטן ביד מלכא ולא יאי למלכא כזב מיד אלביש יתהון לבושין דארגוון ושדי מניכא דדהבא על צואריהון

אמר להן בעינא דאיזל למדינת אפריקי אמרו ליה לא מצית אזלת דפסקי הרי חשך אמר להן לא סגיא דלא אזלינא אמטו הכי משיילנא לכו אלא מאי אעביד

אמרו ליה אייתי חמרי לובאי דפרשי בהברא ואייתי קיבורי דמתני וקטר בהאי גיסא דכי אתית (באורחא) נקטת בגווייהו ואתית לאתרך

עבד הכי ואזל מטא להוא מחוזא דכוליה נשי בעי למיעבד קרבא בהדייהו אמרו ליה אי קטלת לן יאמרו נשי קטל אי קטילנא לך יאמרו מלכא דקטלוהו נשי אמר להן אייתו לי נהמא אייתו ליה נהמא דדהבא אפתורא דדהבא

דף לב עמוד ב

אמר להו מי אכלי אינשי נהמא דדהבא אמרו ליה אלא אי נהמא בעית לא הוה לך באתרך נהמא למיכל דשקלית ואתית להכא כי נפיק ואתי כתב אבבא דמחוזא אנא אלכסנדרוס מוקדון הויתי שטייא עד דאתיתי למדינת אפריקי דנשיא ויליפת עצה מן נשיא

כי שקיל ואתי יתיב אההוא מעיינא קא אכיל נהמא הוו בידיה גולדני דמלחא בהדי דמחוורי להו נפל בהו ריחא אמר ש״מ האי עינא מגן עדן אתי

איכא דאמרי שקל מהנהו מיא טרא באפיה איכא דאמרי אידלי כוליה עד דמטא לפתחא דגן עדן רמא קלא פתחו לי בבא אמרו ליה (תהלים קיח, כ) זה השער לה׳ וגו׳ אמר להון אנא נמי מלכא אנא מיחשב חשיבנא הבו לי מידי יהבו ליה גולגלתא חדא אתייה תקליה לכוליה דהבא וכספא דידיה בהדיה לא הוה מתקליה

אמר להון לרבנן מאי האי אמרי גולגלתא לעינא דבישרא ודמא דלא קא שבע אמר להו ממאי דהכי הוא שקלי קלילי עפרא וכסייה לאלתר תקלא דכתיב (משלי כז כ) שאול ואבדון לא תשבענה וגו׳

תנא דבי אליהו גיהנם למעלה מן הרקיע וי״א לאחורי הרי חשך

תנא רבי חייא כל העוסק בתורה בלילה שכינה כנגדו שנאמר (איכה ב יט) קומי רוני בלילה לראש אשמורות שפכי כמים לבך נכח פני ה׳ (וגו׳) אמר ר״א בן עזריה תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר (ישעיהו נד, יג) וכל בניך לימודי ה׳ ורב שלום בניך׃

הדרן עלך לא היו כופתין

א אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והם ברכו קראו עשרת הדברות שמע והיה אם שמוע ויאמר

ברכו את העם שלש ברכות אמת ויציב ועבודה וברכת כהנים ובשבת מוסיפין ברכה אחת למשמר היוצא׃

ב אמר להם חדשים לקטרת בואו והפיסו זכה מי שזכה אמר להם חדשים עם ישנים בואו והפיסו מי מעלה אברים מן הכבש למזבח ר״א בן יעקב אומר המעלה אברים לכבש הוא מעלה אותן ע״ג המזבח׃

ג מסרום לחזנים היו מפשיטין אותם את בגדיהם ולא היו מניחין עליהם אלא מכנסים בלבד וחלונות היו שם וכתוב עליהם תשמיש הכלים׃

ד מי שזכה בקטרת הי׳ נוטל את הכף והכף דומה לתרקב גדול של זהב מחזקת שלשה קבין והבזך היה בתוכו

דף לג עמוד א

מלא וגדוש קטרת וכסוי היה לו וכמין מטוטלת היה עליו מלמעלן׃

ה מי שזכה במחתה נטל מחתת הכסף ועלה לראש המזבח ופנה את הגחלים הילך וחתה מן המאוכלות הפנימיות ירד ועירן לתוך של זהב נתפזר ממנה כקב גחלים והיה מכבדן לאמה

ובשבת כופין עליהם פסכתר ופסכתר הייתה כלי גדול מחזקת לתך ושתי שרשרות היו בה אחת שהוא מושך בה ויורד ואחת שהוא אוחז בה מלמעלן בשביל שלא תתגלגל

ושלושה דברים הייתה משמשת כופין אותה על גבי גחלים ועל השרץ בשבת ומורידין בה את הדשן מעל גבי המזבח׃

ו הגיעו בין האולם ולמזבח נטל אחד את המגרפה וזרקה בין האולם ולמזבח אין אדם שומע קול חברו בירושלים מקול המגרפה

ושלושה דברים הייתה משמשת כהן שהוא שומע את קולה יודע שאחיו הכוהנים נכנסים להשתחוות והוא רץ ובא ובן לוי שהוא שומע את קולה יודע שאחיו הלויים נכנסין לדבר בשיר והוא רץ ובא וראש המעמד היה מעמיד את הטמאים בשערי המזרח׃

הדרן עלך אמר להם הממונה

א החלו עולים במעלות האולם מי שזכו בדישון מזבח הפנימי והמנורה היו מקדימים לפניהם מי שזכה בדישון מזבח הפנימי נכנס ונטל את הטני והשתחוה ויצא

מי שזכה בדישון המנורה נכנס ומצא שתי נרות מערביים דולקין מדשן את המזרחי ומניח את המערבי דולק שממנו היה מדליק את המנורה של בין הערבים מצאו שכבה מדשנו ומדליקו ממזבח העולה נטל את הכוז ממעלה שניה והשתחוה ויצא׃

ב מי שזכה במחתה צבר את הגחלים על גבי המזבח ורדדן בשולי המחתה והשתחוה ויצא׃

ג מי שזכה בקטרת היה נוטל את הבזך מתוך הכף ונותנו לאוהבו או לקרובו נתפזר ממנו לתוכו נותנו לו בחפניו ומלמדים אותו הוי זהיר שמא תתחיל מפניך שלא תכוה

התחיל מרדדן ויוצא לא היה המקטיר מקטיר עד שהממונה אומר לו הקטר ואם היה כ״ג הממונה אומר לו אישי כהן גדול הקטר

פרשו העם והקטיר והשתחוה ויצא׃

דף לג עמוד ב

א בזמן שכ״ג נכנס להשתחות שלשה אוחזין בו אחד בימינו ואחד בשמאלו ואחד באבנים טובות

וכיון ששמע הממונה קול רגליו של כ״ג שהוא יוצא הגביה לו את הפרוכת נכנס (יוצא) והשתחוה ויצא נכנסו אחיו הכהנים השתחוו ויצאו:

ב באו ועמדו על מעלות האולם עמדו הראשונים לדרום אחיהם הכהנים וחמשה כלים בידם הטני ביד אחד והכוז ביד אחד והמחתה ביד אחד והבזך ביד אחד וכף וכסויו ביד אחד

וברכו את העם ברכה אחת אלא שבמדינה אומרים אותה שלש ברכות ובמקדש ברכה אחת במקדש היו אומרים את השם ככתבו ובמדינה בכנויו

במדינה הכהנים נושאים את ידיהם כנגד כתפיהם ובמקדש על גבי ראשיהן חוץ מכהן גדול שאין מגביה את ידיו למעלה מן הציץ ר׳ יהודה אומר אף כהן גדול מגביה את ידיו למעלה מן הציץ שנאמר (ויקרא ט, כב) וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם:

ג בזמן שכ״ג רוצה להקטיר היה עולה בכבש והסגן בימינו הגיע למחצית הכבש אחז הסגן בימינו והעלהו

והושיט לו הראשון הראש והרגל וסמך עליהן וזרקן הושיט השני לראשון שתי הידים נותנן לכהן גדול וסמך עליהן וזרקן נשמט השני והלך לו וכך היו מושיטין לו שאר כל האברין והוא סומך עליהן וזורקן ובזמן שהוא רוצה הוא סומך ואחרים זורקין

בא לו להקיף את המזבח מהיכן הוא מתחיל מקרן דרומית מזרחית צפונית מערבית דרומית נתנו לו יין לנסך

הסגן עומד על הקרן והסודרים בידו שני כהנים עומדין על שלחן החלבים ושתי חצוצרות בידם תקעו והריעו ותקעו

באו ועמדו אצל בן ארזא אחד מימינו ואחד משמאלו שחה לנסך והניף הסגן בסודרים והקיש בן ארזא בצלצל ודברו הלוים בשיר הגיעו לפרק תקעו והשתחוו העם על כל פרק תקיעה ועל כל תקיעה השתחויה זהו סדר התמיד לעבודת בית אלהינו יהי רצון שיבנה במהרה בימינו אמן:

ד השיר שהיו הלוים אומרים במקדש ביום הראשון היו אומרים (תהלים כד, א) לה׳ הארץ ומלואה תבל ויושבי בה בשני היו אומרים (תהלים מח, ב) גדול ה׳ ומהולל מאד בעיר אלהינו הר קדשו בשלישי היו אומרים (תהלים פב, א) אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט ברביעי היו אומרים (תהלים צד, א) אל נקמות ה׳ אל נקמות הופיע בחמישי היו אומרים (תהלים פא, ב) הרנינו לאלהים עוזנו הריעו לאלהי יעקב בששי היו אומרים (תהלים צג, א) ה׳ מלך גאות לבש לבש וגומר בשבת היו אומרים (תהלים צב, א) מזמור שיר ליום השבת מזמור שיר לעתיד לבוא ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים:

הדרן עלך בזמן שכהן גדול וסליקא לה מסכת תמיד